

РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ: ПРЕПОРЪКИ ЗА РАЗВИТИЕ 2015

НА КАКВО СЕ БАЗИРАТ ПРЕПОРЪКИТЕ

Аналитична дейност

- 3 годишни изследвания:

- | Ежегоден социално-икономически профил на всяка от 28-те области;
- | 10 тематични анализа върху местните финанси, заетостта, инвестициите, факторите за растеж и др.;
- | 30 фокусирани аналитични материала по теми като пазар на труда, доходи на домакинствата, качество на инфраструктурата, образование и др.

- Анализите стъпват върху:

- | 58 статистически показателя за социалното и икономическо развитие на областите;
- | 6 социологически изследвания сред представители на бизнеса и гражданите, представителни на областно ниво;
- | Над 700 заявления по реда на ЗДОИ до всички общини.

Консултации и обсъждания

- | 6 регионални и 3 национални кръгли маси.
- | 2 представяния на годишното издание пред посолства и чуждестранни камари.
- | Десетки регионални срещи с представители на местния бизнес, администрация, медии и общественици.
- | Дългогодишно сътрудничество с БТПП, НСИ, НСОРБ и други организации.

ОСНОВНИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ ОТ АНАЛИЗА

От 2012 г. Институтът за пазарна икономика (ИПИ) изследва социалното и икономическото развитие на областите в България. Анализите показват, че разрывът между София и останалата част от страната се задълбочава, а Южна България се развива чувствително по-бързо от Северна България. Не се наблюдава икономическо и социално сближаване между областите, т.е. регионалната политика **НЕ** работи.

Ето и някои от основните изводи от изследванията ни:

- Разликите в социално-икономическото състояние и развитие между Северна и Южна България се задълбочават, особено в периода след 2009 г.;
- Пазарът на труда се възстановява от кризата много по-бързо в областите от Южна България, отколкото в тези на север;
- Спиралата липса на инвестиции - ограничена заетост – ниски доходи – намаляващо население е в основата на продължаващото раздалечаване между столицата и останалата част от страната;
- Обхватът на областите с лошо социално-икономическо състояние или с негативни тенденции на развитие остава много по-широк, отколкото на тези с добри тенденции;
- Демографските тенденции остават отрицателни - вече няма нито една област, в която децата на възраст до 15 г. да са повече от възрастните хора на възраст над 65 години, а от 2010 г. няма област с положителен естествен прираст;
- Възприетията за корупция остават високи, а местната администрация не полага достатъчно усилия за подобряване на бизнес средата;
- Липсата на приемственост в националните политики и политическата нестабилност имат силно негативни ефекти на регионално ниво;
- Инфраструктурното развитие остава неравномерно, като ключовите проекти продължават да бъдат в Южна България;
- В образованието и здравеопазването протичат негативни тенденции, които са следствие от липсата на реформи от страна на централната власт;
- Местните власти остават в силна зависимост от централния бюджет, а реални стимули за насърчаване на инвестициите и по-добра бизнес среда липсват.

МЕСТНИ ФИНАНСИ

Какви са проблемите?

Трансферите от централния бюджет продължават да доминират над собствените приходи на общините. Преотстъпването на някои данъчни правомощия от централната на местната власт през последните години не успя да промени общата рамка. Собствените приходи на общините са предимно неданъчни приходи и като такива не дават свобода за провеждането на данъчна политика. Това ограничава възможностите за публични инвестиции и за посрещането на непредвидени разходи.

Данъчните приходи на общините, които в общия случай представляват под една пета от общинския бюджет, идват предимно от имуществени данъци. Те нямат директно отношение към доходите и печалбите на общината. Единствено курортните общини представляват изключение от това правило и имат по-висока степен на финансова самостоятелност.

Капиталовите разходи в общинските бюджети в голямата си част се финансират с европейски средства. Така публичните инвестиции допълнително се откъсват от местната икономика и се превръщат в административен процес.

Какви са решенията?

Автоматично пренасочване на 1/5 от приходите от подоходния данък към общинските бюджети на принципа "парите следват личната карта"

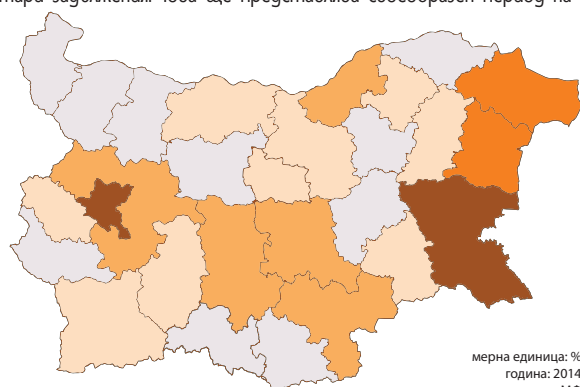
Промяна както на финансовите стимули, така и на връзката между представителство на местно ниво и общински бюджет е възможна единствено чрез реструктуриране на преките данъци и по-конкретно - на подоходния данък. В краткосрочен план могат да се преотстъпят два процентни пункта или една пета от приходите от подоходното облагане на общините без промяна в данъчната ставка за страната, като се спазва принципът „парите следват личната карта“. Преотстъпването трябва да е автоматично и по постоянен адрес на данъкоплатеца.

Първоначално преотстъпеният ресурс се ползва само за покриване на стари задължения и за инвестиции

С оглед на високата задължнялост на някои общини е оправдано приемането на преходен период, в който преотстъпеният ресурс да се разходва само за местни капиталови инвестиции или за покриване на стари задължения. Това ще представлява своеобразен период на оздравяване на местните финанси. В средносрочен и в дългосрочен план може да се премине към поделене на подоходното облагане между сръжжава и общини или дори към пълното преотстъпване на подоходното облагане на общините.

Създаване на стимули за местните власти да работят в посока повишаване на инвестиционната активност

Предизвикателствата пред местните финанси в страната не произтичат толкова от липсата на ресурси, колкото от силната зависимост на общинските бюджети от сръжжавните финанси и от европейските средства. Структурата на общинските бюджети не съдържа стимули за привличане и задържане на инвеститори. Повишаването на финансовата самостоятелност на общините и по-тясното обвързване на приходите им с икономическата активност ще създаде стимули за по-активни действия в посока привличането на инвестиции.

мерна единица: %
година: 2014
източник: МФ

Финансова самостоятелност на общините

ПАЗАР НА ТРУДА

Какви са проблемите?

Кризата от 2009 г. задълбочи различията между Северна и Южна България. Докато заетостта в Южна България постепенно започна да се възстановява през 2013-2014 г., ситуацията в по-голямата част от Северна България остана тежка. Коефициентът на заетост в седем от областите на север от Стара планина все още не успява да прехвърли критичните 40%.

Българският пазар на труда страда и от сериозни структурни проблеми, между които ниската мобилност на труда и сериозните различия между отделните райони. Търсенето на работна сила е насочено най-вече към висококвалифицирани кадри в определени сектори. Провежданите политики на централно ниво имат различни ефекти върху отделните области в страната, като спомагат за задълбочаването на различията между регионите. Нашите изследвания на областно ниво показват ясна негативна връзка между покачването на минималната заплата и заетостта сред хората с начално и по-ниско образование и нискоквалифицираните. В допълнение, повишаването на минималната работна заплата има по-силен негативен ефект върху заетостта в областите, където делът ѝ от средната заплата е по-висок.

Какви са решенията?

Отчитане на регионалните различия при формулирането на национални политики

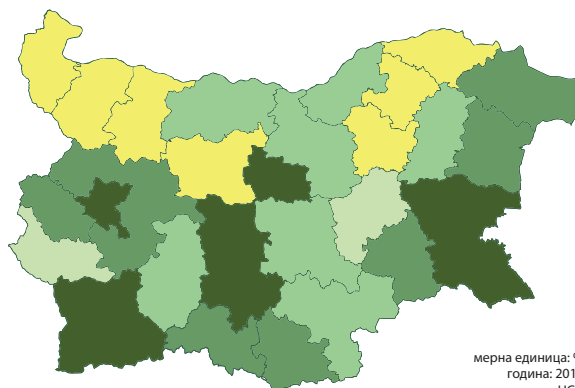
Решенията за повишаване на минималната работна заплата или осигурителната тежест следва да се взимат след отчитане на ефектите върху заетостта в по-слабо развитите региони в страната. Причината е, че именно там се проявяват най-силно негативните последици от провежданите политики. Работните места в тези райони са по-малко, работещите са по-ниско платени, а работодателите в общия случай са с по-малък оборот и възможности да отговорят на променящите се изисквания.

Подобряване на качеството на програмите на пазара на труда

Това може да се постигне чрез постоянен мониторинг и оценка на програмите за субсидирана заетост и преквалификация. Създаването на регистри, проследяващи трудовата и професионална реализация на бенефициентите, би дало нужната обратна връзка за качеството на програмите и тяхната ефективност. На база на така получената информация и направените анализи ще могат своевременно да се актуализират параметрите на програмите.

Въвеждането на гъвкави методи за законно полагане на сезонна заетост

В България не съществува достатъчно гъвкав модел за третиране на заетост с кратка продължителност. Режимът на сключване и регистриране на срочни трудови договори следва да бъде облекчен, за да позволи на работодателите, които имат спешна нужда от работна ръка, да я наемат своевременно и в съответствие с нормативните изисквания. Въвеждането на типови условия за наемане на „дневни работници“ и поддръжката на електронен регистър с постъпилите заявления ще помогне за изваждането от сивия сектор на част от трудовите правоотношения, особено в сферата на селското стопанство и туризма.

мерна единица: %
година: 2013
източник: НСИ

Коефициент на заетост

ИНВЕСТИЦИИ И БИЗНЕС СРЕДА

Какви са проблемите?

От 2012 г. наса̀м възприятията за корупция се влошават, а оценките за работата на местната администрация и качеството на електронните услуги се понижават в повечето области. Местните власти не полагат достатъчно усилия за подобряване на бизнес средата, а се фокусират върху усвояването на европейските фондове. В същото време, съпоставката на усвоените средства от ЕС и броя на населението по места показва наличието на сериозни дисбаланси в способностите на местните администрации да печелят и провеждат успешно подобни проекти. Инфраструктурното развитие също остава неравномерно, като ключовите проекти през последните години отново са в Южна България, а делът на пътищата с добро състояние на настилката спада.

Серия от анализи на ИПИ върху факторите, които предопределят икономическото развитие и инвестициите в областите, достигат до следните изводи:

1/ Основните фактори за икономическо развитие на териториите са инвестициите, инфраструктурата, качеството и количеството на човешкия капитал, както и предприемачеството. Т.е. областите, които привличат повече инвестиции, имат високообразован и достатъчен човешки ресурс, по-голям брой предприемачи и развита инфраструктура са и тези, които се радват на най-висока степен на развитие и най-добър стандарт на живот.

2/ Инвестициите се насочват към области с повече хора в работоспособна възраст и по-голям дял на висшистите и обратно – висшистите и тези в работоспособна възраст остават или емигрират в области с повече инвестиции.

Какви са решенията?

Привличането на частни инвестиции трябва да е водещ приоритет за местната власт

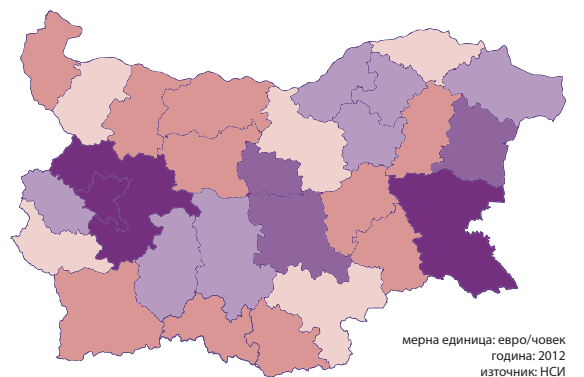
Размерът и потокът на привлечените местни и чужди инвестиции са в силна положителна връзка с местното благосъстояние, измерено с БВП на човек от населението. От една страна, колкото повече една територия привлича инвестиции, толкова повече и нейната икономика просперира и доходите се увеличават. От друга страна, високата степен на развитие на дадена област, значителната бизнес активност и високите доходи също привличат инвестиции заради по-големия потенциал на местния пазар и по-широките възможности за партньорство с други видове бизнес.

Борбата с демографската криза минава през подобряване на местната среда за бизнес и инвестиции

Наблюдава се силна взаимозависимост между инвестициите, от една страна, и основни демографски показатели като възрастова структура на населението и нетна миграция, от друга. Политиката за преодоляване на тежката демографска криза в някои части на страната задължително трябва да е насочена към подобряване на инвестиционната среда, защото инвестициите са тези, които създават работни места и доходи, като по този начин задържат и привличат млади хора в тези области.

Местните стратегии за привличане на инвестиции следва да поставят акцент върху обучението и образованието на работната ръка

Наличието на достатъчна на брой работна ръка, както и качеството на тази работна ръка са едновременно фактор и следствие от привличането на инвестиции. Този извод се отнася както за местните, така и за чуждестранните инвестиции. Ето защо обучението и образованието на работната сила трябва да са водещи при изработването на национални и местни стратегии за привличане на инвестиции.

ПЧИ на глава от населението

РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ
ПОКАЗАТЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕ

НОВИНИ | АНАЛИЗИ | ОБЛАСТИ | СЪБИТИЯ | ДАННИ | МЕТОДОЛОГИИ | FAQ | ЗА НАС | КОНТАКТИ

Регионални профили

Показатели за развитие

Изследването „Регионални профили: показатели за развитие“ предоставя обхватна информация за развитието на областите в страната. Чрез използването на отделни профили за всяка област и допълването им с тематични анализи, изданието описва както икономическите, така и социалните аспекти на живота в регионите.

[Посетете страницата на страницата](#)

Инфографика: Какво става с чуждестранните преки инвестиции след 2009 година?

Областите София (столица) и Варна губят позиции на първо и второ място сред областите.

Инфографика: Какво знаете за развитието на инфраструктурата в страната?

Качеството на пътната мрежова база се подобрява.

[Посетете страницата](#)

ИКОНОМИКА

Всички инфографии за всички региони

ВАРНА

Животинство / Делта

ВВП на човек от населението (2011)	30270.00 лв.
Коефициент на безработица (15+) (2011)	13.70 %
Коефициент на миграция (15+) (2011)	47.00 %
Площ на територията на 1 000 души (2011)	69.00
Обществените разходи на глава от доходите (2011)	4912.00 лв.
Граничното потребление на ДДС на човек (2011)	2127.00 лв.
Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовия сектор на човек от общонационалното население (в национална валута) (2011)	3128.10 евро
Граничното потребление на ДДС на човек (2011)	2297.00 лв.

много добро | слабо

ИЗТЕГЛЕТЕ ПЪТНИЯ
2014 ДОКЛАД В PDF

Изтеглете на английски (PDF)

ИЗТЕГЛЕТЕ ДОКЛАДИ ЗА
ПРЕДИШНИ ГОДИНИ

2013 | Изтеглете PDF

ИЗСЛЕДВАНЕТО „РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ: ПОКАЗАТЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕ“ ПРЕДОСТАВЯ ОБХВАТНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЛАСТИТЕ В СТРАНАТА. ЧРЕЗ ИЗГОТВЯНЕТО НА ОТДЕЛНИ ПРОФИЛИ ЗА ВСЯКА ОБЛАСТ И ДОПЪЛВАНЕТО ИМ С ТЕМАТИЧНИ АНАЛИЗИ, ИЗДАНИЕТО ОПИСВА КАКТО ИКОНОМИЧЕСКИТЕ, ТАКА И СОЦИАЛНИТЕ АСПЕКТИ НА ЖИВОТА В РЕГИОНИТЕ.

ЗА ПОВЕЧЕ ИНФОРМАЦИЯ ПОСЕТЕТЕ ПРОЕКТНИЯ УЕБ САЙТ:

www.regionalprofiles.bg

AMERICA FOR BULGARIA
FOUNDATION
Фондация Америка за България

И.П.И

Институт за пазарна икономика